

УДК 883/091/"19"

Наталія Лощинська,

кандидат філологічних наук, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6535-5863>,

старший науковий співробітник

відділу інформаційно-комунікаційних технологій

Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського

проспект Голосіївський, 3, м. Київ, 03039, Україна

e-mail: loschynska@gmail.com

Україномовні е-бібліотеки в сучасному Інтернет-просторі

Сьогодні електронні бібліотеки стають одним з найпродуктивніших напрямів розвитку цифрових технологій. Саме цей чинник визначає **актуальність** заявленої теми. **Мета** статті полягає у розкритті місця і ролі е-бібліотек в інформаційному просторі України. **Методологія дослідження** ґрунтується на основних методах наукового аналізу – історичному, порівняльному, описовому. При **викладі основного матеріалу дослідження** аналізується ціла низка найпопулярніших на сьогодні бібліотек за їх завданнями, відкритістю інформації, наявністю платних послуг, реклами тощо. В першу чергу, звертається увага на їх зв'язок з освітніми потребами слухачів вищої і середньої школи. Висвітлюється роль у створенні електронних бібліотек «Хартії про збереження цифрової спадщини», ухваленої 32-ю генеральною конференцією ЮНЕСКО (2003 р.). У **висновках** відзначено спільність рис електронних бібліотек, їх здатність забезпечувати оперативність передачі актуальної інформації, використання документів з обмеженим доступом. Наголошується на необхідності розроблення комплексної системи нормативно-методичного забезпечення створення масштабних цифрових бібліотечних ресурсів, гармонізованих з міжнародними стандартами.

К л ю ч о в і с л о в а : українські онлайн-бібліотеки, бібліотечно-цифровий ресурс, вебсайт, цифрові технології.

Постановка проблеми. Динамічний розвиток суспільства у XXI ст. диктує необхідність удосконалення бібліотечної справи відповідно до вимог часу. Бібліотека як загальнокультурне явище існує з доісторичних часів, набуваючи нових ознак згідно з вимогами історичного періоду. У наш час постала нагальна потреба трансформації діяльності бібліотек, розвитку окремих положень бібліотекознавства, узгодження бібліотечної теорії і практики з вимогами інтернет-суспільства. Виробленню інноваційного курсу великою мірою сприяв Закон України «Про Національну програму інформатизації», ухвалений 4 лютого 1998 р. № 74/98-ВР, який чітко окреслив завдання забезпечити громадян та суспільство своєчасною, достовірною та повною інформацією шляхом широкого використання інтернет-технологій.

Сучасне суспільство пронизане інформаційними потоками. Недарма всі погоджуються з тезою: хто володіє інформацією – той володіє світом. І це давно вже не гіпербола. Швидка реакція на події сьогодні можлива лише завдяки оперативній обробці інформації: отриманню, аналізу, систематизації, передачі її ре-

ципієнту. Одне із джерел оперативної інформації – це онлайн-бібліотеки, архіви книг, статей, ізо-, аудіо-, відеоматеріалів, що зберігаються у Всесвітній мережі. «Електронна бібліотека, – цілком слушно зауважує В. Бондаренко, – впорядкована колекція різнорідних цифрових документів (у т. ч. книг), забезпечена засобами навігації та пошуку. Здебільшого це веб-сайт, де поступово накопичуються різні матеріали (тексти, комп'ютерні програми тощо) і медіафайли, кожен з яких самодостатній і доступний у будь-який момент» [1, с. 16]. На загальнодержавному рівні питання інформатизації нашого суспільства нині вирішуються завдяки реалізації проекту «Електронна Україна». Загальнодержавна програма «Електронна Україна» визначає стратегічні завдання Національної програми інформатизації соціально-економічного, науково-технічного, національно-культурного розвитку країни з урахуванням світових досягнень у сфері інформатизації, вона спрямована на розв'язання таких важливих проблем, як забезпечення розвитку освіти, науки, культури, охорони довкілля та здоров'я людини, державного управління та демократизації суспільства, національної безпеки та оборони держави тощо [3].

Аналіз досліджень. Різні аспекти функціонування електронних бібліотек стали об'єктом дослідження І. А. Павлуші [7], В. А. Резніченка [9], В. Бондаренко [1], К. В. Лобузної [6], І. В. Лобузїна [5], Н. П. Пасмора [8], Г. Гуцула [2]. Щоб розібратись в їх розмаїтті, варто вдатися до їх класифікації.

У своїх дослідженнях фахівці виокремлюють: наукові, художні е-бібліотеки; спеціалізовані; навчальні; універсальні.

За доступом інформації вони поділяються на комерційні та загальнодоступні.

На думку Н. П. Пасмора, розмаїття форм сучасного інформаційного обслуговування у стратегічному плані має забезпечити:

- збереження національної, культурної, історико-правової спадщини на цифрових носіях, створення електронних бібліотек;
- інтеграцію оцифрованих ресурсів у світовий соціокультурний простір;
- відкритий доступ до результатів наукових досліджень (електронні архіви, репозиторії);
- надання доступу до цифрового контенту в будь-який час тощо [8, с. 34].

Вітчизняні науковці дедалі більше схиляються до думки, що «у світі ЕБ формуються як оригінальне інформаційне середовище для об'єднання колекцій, послуг і людей з метою надання доступу користувачам до інформаційних ресурсів (ІР)» [10, с. 26].

Тема онлайн-бібліотек не нова. В інформаційно-бібліотечному середовищі фахівці вивчають принципи їх створення, наповнення, зручності користування, актуальності, мобільності тощо. Електронні бібліотеки (ЕБ) – один з найпродуктивніших напрямів розвитку цифрових технологій. Велику роль у цьому відіграла «Хартія про збереження цифрової спадщини», ухвалена 32-ю генеральною конференцією ЮНЕСКО у Парижі у 2003 р. Документ містить детальний план реалізації програми ЮНЕСКО «Пам'ять людства», що пов'язана з оцифруванням найцінніших пам'яток світової культури. Україна, як і інші країни світу, ста-

ла учасницею цих світових проєктів. Варто зазначити, що їх здійснення пов'язане з низкою труднощів як об'єктивного, так і суб'єктивного характеру [11, с. 283].

Останніми роками Україна плідно працює над створенням україномовних електронних бібліотек різного спрямування, однак ще відстає у цьому від розвинутих держав Європи і світу. На думку дослідника цифрових технологій І. Лобузін, «в Україні наразі не розроблено цілісної системи нормативно-методичного забезпечення процесів створення масштабних бібліотечних цифрових ресурсів, гармонізованої з міжнародними стандартами та нормами міжнародного права з питань розвитку інформаційного суспільства. Безперечно, проблема вироблення єдиних технічних та технологічних підходів до оцифрування бібліотечних документів та створення цифрових бібліотек, обґрунтування комплексу вимог до інформаційної інфраструктури цифрового бібліотечного фонду є актуальною» [5, с. 67].

Мета статті, проаналізувати популярні е-бібліотеки з україномовним контентом, розкрити їх функції, основні завдання, роль в організації освітнього процесу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сайт *Libruk* зібрав твори різних за жанром і часом не тільки українських письменників-класиків, а й сучасних авторів. У відвідувача є можливість читати книги онлайн чи завантажувати їх на свій носій безкоштовно.

Зауважимо, що на сторінках *Libruk* подана не тільки література художнього спрямування, а й біографії письменників України. Окремий його розділ – Самвидав – уможливило безкоштовну публікацію своїх власних книг. На сьогодні він вже має велику аудиторію.

Мета сайту, за словами його творців, – це донесення до читача чудових творінь талановитих українців. Вітчизняна електронна бібліотека «*Libruk*» спеціалізується на українській художній літературі. Пошук необхідної інформації здійснюється двома способами: за іменем автора та за жанром твору. 51 жанр вибрано доволі професійно, хоча деякі позиції не входять до поняття «жанр»: наука, історія, сучасна література, саморозвиток, уривок. При детальному ознайомленні з ресурсом з'ясувалось, що рубрика «наука» об'єднує науково-фантастичні твори, «історія» – історичні, «саморозвиток» – включає єдину (на час написання статті) книгу про особливу життєву філософію. Сервіс «Мапа письменників України» нараховує 286 прізвищ із зазначенням походження автора, яке оригінально подано за допомогою зображення на карті.

Сайт *Javalibre.com.ua* позиціонує себе як «Бібліотека книг українською мовою». Література, зібрана на сайті, представлена у форматах: jar, jad, txt, fb2, epub, doc, зручних для читання на мобільних пристроях (мобільних телефонах, смартфонах, кпк, планшетах, MP3-плеєрах, букридерах). Для читання книги скачуються безплатно. Наявні тексти також можна переглядати онлайн. Сайт нараховує 14 розділів, частина з них є жанровими назвами (наприклад: роман, повість, поема, байка), частина – тематичними (наприклад: історія, релігія, філософія), частина родо-видовими (проза, поезія). Що важливо, подаються анонси книжкових новинок. Книги можна шукати: за прізвищем автора, за жанровим, родо-видовим, тематичним маркером. Тут не існує градації літератури на художню, наукову, публіцистичну. В одному розділі можна знайти дитячі вірші, мемуари, наукові монографії, романи, нове-

ли, есе тощо. Небагато, але є і книги неукраїнської тематики, і неукраїнських авторів. Об'єднує різномірні тексти їх україномовність. Відзначимо, що не всі розділи містять відповідне до назви наповнення. Наприклад, у розділі «Гумор» подано збірку В. Симоненка «Вино з троянд», а у розділі «Релігія» – книгу «Домовик». Більшість текстів розділу «Гумор» – це книги Остапа Вишні і Леся Подерв'янського. На жаль, для інших вітчизняних гумористів тут місця не знайшлося.

Бібліотека *Chyvo.org.ua*. Вона сформована за принципом: Читиво – це вільна онлайн-бібліотека україномовної літератури. Виокремимо її основні характеристики:

- тексти зберігаються у різних форматах (на даний час це .fb2, .epub, .txt, .htm, .rtf, .doc, .pdf та .djvu);
- зіпсування файлів для зменшення трафіку при завантаженні з бібліотеки (.txt.zip, .html.zip тощо);
- завантаження файлів у будь-якому доступному форматі або читання безпосередньо з сайту, якщо формат відображається в оглядачі тенет;
- стосовно кожного автора відображаються три «види» творів: твори, написані самим автором; твори, які автор переклав на українську; твори, пов'язані з автором (твори про нього);
- у відкритому доступі про кожного автора є такі дані: справжнє ім'я, псевдонім(и), ім'я/псевдонім рідною мовою автора, національність, країна проживання, дати народження й смерті, сайт автора, його біографія;
- крім твору наведені короткі відомості про твір, ім'я автора чи авторів твору, ім'я автора чи авторів перекладу твору, рік написання, обкладинка книги, стислий опис (анотація);
- максимально спрощена навігація по сторінках бібліотеки;
- пошук за іменами авторів, назвами творів, описами творів та текстами сторінок довідки;
- коментування (написання вражень) творів;
- система закладок («Моє вибране») на авторів, твори, сторінки.

Однією з родзинок бібліотеки є розміщення на її ресурсах антиукраїнських, брехливо-пропагандистських, відверто ворожих творів. Цей крок засновники бібліотеки пояснюють таким чином: «Ми вважаємо, що ворожа пропаганда теж заслуговує на увагу. Її основні зразки варто зберегти у нашому книгосхові для подальшого використання дослідниками, науковцями. Щоб виокремити московські пропагандистські твори серед інших, в їх описі додається відповідна примітка. Радимо не читати антиукраїнські пропагандистські твори, якщо ви не досліджуєте їх як фахівець». Весь ресурс бібліотеки поділено на розділи:

- Химерна література.
- Художня.
- Історична.
- Народна.
- Дитяча.
- Наукова.
- Навчальна.

- Детективи.
- Пригоди.
- Релігія.
- Публіцистика.
- Гумор.
- Любовна.
- Часописи.

Структура головної частини сайту, на наш погляд, має цілу низку недоліків. Багато розділів непродумані, випадкові, алогічні. Читачеві складно орієнтуватись у такому сумбурному масиві інформації. Частина підрозділів заповнена лише частково, а деякі з них узагалі не відкриваються. У розділі «Тека авторів» чомусь немає жодного прізвища. Натомість тут розміщені назви різних журналів, альманахів і навіть наукових збірників: «Сіверянський літопис», «Рідний край» і зовсім не зрозуміло чому – збірник наукових статей «Соціум. Документ. Комунікація» та «Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету». У багатьох розділах подаються не назви творів, а назви журналів чи інших періодичних видань. Наприклад, у розділі «Гумор» – «Перець», «Маски», «Лис Микита», «Крокодил».

Мету своєї діяльності автори сайту формулюють цілком конкретно: «Метою діяльності даної е-бібліотеки є поширення і популяризація україномовних творів серед читачів. Причин виникнення бібліотеки є декілька і основні з них розкрито нижче. Оскільки в Україні на даний час склалася така ситуація: через нестачу коштів фонди звичайних бібліотек (як шкільних, так і громадських) поповнюються дуже повільними темпами, і це призводить до дефіциту книжок, що були заборонені більшовиками і тривалий час припадали пилом у спецховищах, тих, що видавались українською діаспорою, а також видань останніх років – такі книги звичайній людині надзвичайно важко роздобути у паперовому вигляді». Дивно читати таке у 2021 р. Які книги нині важко роздобути? Що є бібліографічною рідкістю із видань, заборонених більшовиками? Це все риторичні питання. В останні 20 років немає проблеми знайти будь-яку українську книгу. До плюсів сьогодення належить і те, що кожен читач має змогу публікувати (розміщувати) власні твори. Хоча подані без попереднього прочитання фахівцем, вони можуть просто засмічувати простір сайту бездарною писаниною.

Бібліотека української літератури *Ukrlib.com.ua*. Онлайн-бібліотека Укрліб заснована на зламі тисячоліть – у далекому 2000-му. Сьогодні вона позиціонує себе як найбільша в інтернеті електронна бібліотека української літератури. За допомогою свого проекту засновники намагаються популяризувати українську мову і культуру, плекати любов до рідної літератури. На головній сторінці ресурсу читач сподівається ознайомитись із засадничими принципами роботи е-бібліотеки, щоб сформулювати свою думку про її інформаційний продукт, визначити для себе його цінність. Однак, тут його чекає розчарування. На порталі відсутні мета, завдання, ключові принципи, перспективи роботи бібліотеки. Є лише коротеньке звернення засновника сайту Є. Васильєва до користувачів: «Вітаю на найбільшій в інтернеті електронній бібліотеці української літератури. Починаючи з 2000 року, ми намагаємося популя-

ризувати українську мову і культуру, плекати любов до рідної літератури новим і новим поколінням. Дякую, що завітали на УкрЛіб».

Структурно усі зібрані тут видання поділено на 5 розділів: «Українська література», «Світова література», «Навчання», «Літературознавство», «Матеріали на руськом». Отже, бібліотека вміщує не лише україномовний контент, хоч зовсім не зрозуміло, про які матеріали йдеться. Позитивним нововведенням є те, що на ресурсі розміщена шкільна програма з української літератури. Це допомагає не надто старанним учням пригадати, що варто прочитати. Ознайомитись з матеріалами можна без попередньої реєстрації і безкоштовно. Комерційну його частину представляє розділ «Магазин книг», де подається реклама в основному сучасних бестселерів та масової літератури. Також можна дізнатись, які саме книжки нині читають інші відвідувачі. Для цього потрібно перейти до розділу «Рейтинг творів». Тут вказані твори дня, найбільш популярні книжки та останні надходження до бібліотеки.

Велику увагу організатори бібліотеки приділяють саме навчальним матеріалам: рефератам, творам, переказам, контрольним питанням, домашнім завданням, підручникам, навчальним презентаціям. Цілком зрозуміло, що «УкрЛіб» є дуже популярним серед учнівської молоді.

ЕБ «Українська література» кожного свого відвідувача зустрічає такими словами: «Ми раді вітати Вас у нашій електронній бібліотеці, шановні учні, а також поціновувачі української літератури! Саме тут Ви маєте можливість отримати вільний доступ до кращих творів класичної української літератури, з якими ми всі почали знайомство ще в школі» (<https://ukrclassic.com.ua/>).

Бібліотека орієнтована на допомогу випускникам школи при здачі ЗНО з української літератури. Каталог авторів та творів узгоджений з програмою підсумкового незалежного контролю. Подана офіційна програма ЗНО з української літератури на поточний рік. Відповідно до неї підібрано літературу, в якій дається характеристика творів (жанр, тема, ідея, герої, історія створення), літературознавчий аналіз, розкривається теоретичне підґрунтя, сформульовані оригінальні думки про різні тексти. Одним з завдань зовнішнього незалежного оцінювання з української мови та літератури є підготовка власного письмового міркування на дискусійну тему. Саме тому в ресурсі закладено необхідний мінімум літератури, яка сприяє виробленню умінь формулювати й обстоювати власну думку, аргументувати, наводити приклади для підтвердження висловлених припущень, робити висновки, логічно й послідовно викладати думки.

Бібліотека вітчизняної та зарубіжної літератури українською мовою *Shift Library CMS*. Метою діяльності цієї електронної бібліотеки визначено, як сказано у вступній статті на сайті, «поширення і популяризація україномовних творів серед читачів. Особлива увага приділяється книжкам не радянського періоду, книг, що видавались українською діаспорою, а також виданням останніх років. Пріоритетне завдання бібліотеки – надання читачам електронних книг у повному обсязі та забезпечення школярів, студентів україномовним матеріалом, який вони вивчають за програмами навчальних закладів».

Всі книги бібліотеки згруповані за такими жанрами: гумор, детективи і триле-

ри, дитяча література, довідкова література, документальна література, домоведення (дім, сім'я), комп'ютери та інтернет, любовні романи, наука, освіта, поезія, драматургія, пригоди, проза, релігія і духовність, старовинна література, фантастика. На жаль, не зрозуміло, що значить старовинна література (мабуть, давня) і які твори включені до рубрик: освіта, наука, релігія, домоведення. Жанрові поняття тут змішано з галузевою класифікацією. Авторам, на наш погляд, варто ознайомитись з універсальним десятковим класифікатором. До речі, такі недоліки притаманні багатьом вищезазначеним сайтам.

Компактність, зручність та універсальність електронних текстів доводять, що в електронній книзі велике майбутнє, тому українці, на переконання творців ресурсу, просто зобов'язані йти в ногу з часом. Керуючись такою установкою, вони намагаються забезпечити комфортний і необмежений доступ до вмісту своєї електронної бібліотеки усіма можливими способами. Однак, ця декларація не завжди відповідає пропозиції.

Електронна бібліотека НБУ для дітей. У фонді цієї дитячої книгозбірні є багато книжок, які на даний час існують лише в кількох примірниках. Вони зберігаються у зібранні рідкісних і цінних видань. Деякі з них – справжні шедеври книжкової культури періоду другої половини ХІХ – першої половини ХХ ст., є серед них й малотиражні цікаві наукові дослідження, які можуть стати у нагоді сучасним фахівцям. Доступ до цих видань мають лише окремі дослідники: книгознавці, мистецтвознавці, літературознавці, художники, видавці.

Мета цього проекту – у рамках чинного законодавства з авторського права знайомити читацький загал із кращими зразками бібліотечного зібрання, шедеврами світової літератури, переводячи їх у цифровий формат.

У подальшому, за домовленістю з авторами та видавництвами, до електронної бібліотеки планується включати й сучасні видання.

Дитяча онлайн-бібліотека «Читанка». Її засновники у роботі з відвідувачами використовують доволі оригінальне звернення: «Привіт, ми – Таня, Таня і Світлана. Наш веб-проект «Читанка» – дитяча публічна онлайн-бібліотека. Коли ми були дітьми, у нас було дуже багато дитячих книжок. Зокрема, україномовних. Це були прекрасні книжки з чудовими малюнками. Немало з них і досі збереглися. Ми хочемо поділитися цим добром із сучасними дітьми».

Цілком очевидно, що творці сайту намагаються ототожнити себе з читачем, стати йому за вчителя чи старшого товариша. Неформальне спілкування сприяє цьому. Слід зауважити, що ця бібліотека має власну концепцію: презентує лише старі дитячі книги, які давно не перевидавалися, отже їх важко придбати. Пошук здійснюється за допомогою систематичного та алфавітного каталогів, за прізвиськом автора чи художника-ілюстратора. Співпраця з букіністами дає змогу розширювати комерційний сектор бібліотеки.

E-bookua.org.ua задуманий як сайт художньої літератури українською мовою. Сюди входить також зарубіжна література, публіцистика, новини, цікаві статті про науку, освіту. Для підвищення популярності ресурсу на ньому розміщені ігри та аудіо книги. Сайт досить детально структурований:

- Класика.
- Ігри онлайн.
- Біографії.
- Історичний роман, пригоди.
- Фантастика, фентезі.
- Детективи, бойовики.
- Любовні романи.
- Сучасна проза.
- Наука і освіта.
- Батькам і дітям.
- Українські народні казки.
- Різне.
- Цікаві статті.
- Новини України.
- Аудіокниги.
- Зарубіжна література.
- Українська література.
- Дитячі.
- Підручники.
- Іноземна мова онлайн.
- Підручники за 1 клас.
- Шкільні твори/5 КЛАС.
- Твори з розвитку мовлення.

Основна увага приділена художній класиці різних літератур світу українською мовою. Сайт розрахований, насамперед, на учнівську молодь.

Публічна електронна бібліотека української художньої літератури *UkrLit.org* вміщує художні твори, біографії письменників. Пошук здійснюється за автором, назвою, мовою, роком написання книги. Література поділена за родами (проза, поезія, драма), жанрами (поєми, гімни, балади, байки), піджанрами (поєма-містерія, драма-феєрія). Також сайт має словник і онлайн-транслітерацію з української мови на англійську. Глумачний словник української мови вміщує слова і словосполучення з різних словників. Словник *UkrLit.org* побудовано за принципом єдиної перехресної електронної бази слів та словосполучень в українській мові та словникових статей до них за різними словниками. Такий принцип дає змогу окремо виводити опис до слова по одному словнику, окремо по всіх словниках. Крім того це уможливує формування сукупної динамічної бази слів та словосполучень за різними словниками.

Кожна словникова стаття супроводжується вихідними даними: словник, том, сторінка. Це забезпечує належний академічний рівень і дозволяє користуватись словником представникам наукової спільноти.

Словник має кількарівневу систему навігації (словник, дві літери, близькі слова) та пошук з інтегрованою системою автоматичної підказки на 15 слів.

Висновки. Як засвідчив аналіз, усі згадані електронні бібліотеки мають низку спільних рис: всі вони є вільнодоступними мережевими електронними ресурсами; спрощують доступ читачеві до актуальної інформації; спеціалізуються на художній та освітній літературі; належать до вільних популярних структур, в яких відсутні вузькоспеціальні професійні тексти; переслідують мету підвищити національну свідомість молоді, прищепити любов до рідної мови, літератури, фольклору.

Більшість розглянутих електронних бібліотек є однотипними, вони дублюють одна одну. Швидше за все, це короточасні проекти, розраховані на комерційну складову. Водночас ЕК можуть прислужитися користувачеві. Адже саме ці утворення здатні забезпечити йому роботу з документами з обмеженим доступом; доступ до інформації, яка існує лише в електронній формі, опрацювання цифрових документів великих обсягів, користування повнотекстовими базами теледоступу.

Список бібліографічних посилань

1. Бондаренко В. Електронні бібліотеки в контексті дискантного обслуговування користувачів. *Вісник Книжкової палати*. 2015. № 6. С. 16.
2. Гуцул Г. Електронні бібліотеки: проблемні питання видавництва, бібліотек, обов'язкового примірника, авторського права. *Вісник Книжкової палати*. 2010. № 10. С. 48–49.
3. Електронна Україна. *Національні проекти у стратегії економічної модернізації України*: аналіз. доп. Київ, 2013. С. 71–73.
4. Коновал Л. Функціонування національних цифрових бібліотечних проектів у контексті формування електронної бібліотеки «Україніка». *Бібліотечний вісник*. 2016. № 2. С. 11–16.
5. Лобузін І. В. Технології інтеграції міжнародних та національних бібліотечних цифрових ресурсів. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2017. № 1. С. 66–78.
6. Лобузін К. В. Лінгвістичне забезпечення електронних бібліотек. *Реєстрація, зберігання і обробка даних*. 2001. Т. 3. № 3. С. 78–87.
7. Павлуша І. А. *Створення та розвиток електронних бібліотек в Україні: бібліотекознавчий аспект (кінець ХХ – початок ХХІ ст.)* : дис. ... канд. іст. наук: 07.00.08 / Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2002. 208 с.
8. Пасмор Н. П. *Електронні бібліотеки як елемент інформаційного суспільства*. URL: <http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/5526/1/Pasmor.pdf>
9. Резніченко В. А. Електронні бібліотеки: інформаційні ресурси та сервіси / В. А. Резніченко, О. В. Захарова, Е. Г. Захарова. *Проблеми програмування*. 2005. № 4. С. 60–72.
10. *Тенденції впливу глобального інформаційного середовища на соціокультурну сферу України* : монографія / О. С. Онищенко [та ін.]; Нац. акад. наук України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ: [б. в.], 2013. 224 с.
11. Тюрменко І. *Цифрова історико-культурна спадщина на веб-сайтах архівних установ України та Франції: порівняльний аналіз*. URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/25024/1/134-282-283.pdf>

References

1. Bondarenko, V. (2015). Elektronni biblioteki v konteksti diskantnoho obsluhovuvannia korystuvachiv [Electronic libraries in the context of discounted customer service]. *Visnyk Knyzhkovoї Palaty*, 6, 141-156. [In Ukrainian].
2. Hutsul, H. (2010). Elektronni biblioteki: problemni pytannia vydavnytstv, bibliotek, oboviazkovo-ho prymirnyka, avtorskoho prava [Electronic libraries: problematic issues of publishers, libraries, required copies, copyright]. *Visnyk Knyzhkovoї Palaty*, 10, 48-49. [In Ukrainian].

3. (2013). Elektronna Ukraina. *Natsionalni proekty u stratehii ekonomichnoi modernizatsii Ukrainy*: analit. dop. [Electronic Ukraine. National projects in the strategy of economic modernization of Ukraine: analyst. ext.] Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].
4. Konoval, L. (2016). Funktsionuvannya natsionalnykh tsyfrovyykh biblioteknykh proektiv u konteksti formuvania elektronnoi biblioteki «Ukrainika» [Functioning of national digital library projects in the context of formation of the electronic library «Ukrainika»]. *Biblioteknyi visnyk*, 2, 11-16. [In Ukrainian].
5. Lobuzin, I. V. (2017). Tekhnolohii intehratsii mizhnarodnykh ta natsionalnykh biblioteknykh tsyfrovyykh resursiv [Technologies of integration of international and national library digital resources]. *Bibliotekoznavstvo. Dokumentoznavstvo. Informolohiia*. 1, 66-78. [In Ukrainian].
6. Lobuzina, K. V. (2001). Lihvistychnе zabezpechennia elektronnykh bibliotek [Linguistic provision of electronic libraries]. *Reiestratsiia, Zberihannia i Obrobka Danykh*, 3 (3), 78-87 [In Ukrainian].
7. Pavlusha, I. A. (2002). *Stvorennia ta rozvytok elektronnykh bibliotek v Ukraini: bibliotekoznavchyi aspekt (kinets XX – pochatok XXI st.* [Creation and development of electronic libraries in Ukraine: library aspect (end of XX – beginning of XXI century)] (PhD dissertation). Vernadsky National Library of Ukraine. Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].
8. Pasmor, N. P. *Elektronni biblioteki yak element informatsiinoho suspilstva* [Electronic libraries as an element of the information society]. Retrieved from <http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/5526/1/Pasmor.pdf> [In Ukrainian].
9. Reznichenko, V. A. (2005). Elektronni biblioteki: informatsiini resursy ta servisy [Online libraries: information resources and services]. *Problemy Prohramuvannia*, 4, 60-72. [In Ukrainian].
10. Onyshchenko, O. C. (etc.). (2013). *Tendentsii vplyvu hlobalnogo informatsiinoho seredovyscha na sotsiokulturnu sferu Ukrainy* [Trends of influence of the global information environment on the socio-cultural sphere of Ukraine]. Kyiv, Ukraine: VNU. [In Ukrainian].
11. Tyurmenko, I. *Tsyfrova istoryko-kulturna spadshchyna na veb-saitakh arkhivnykh ustanov Ukrainy ta Frantsii: porivnialnyi analiz* [Digital Historical and Cultural Heritage on the Websites of Archival Institutions of Ukraine and France: A Comparative Analysis] Retrieved from <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/25024/1/134-282-283.pdf> [In Ukrainian].

Nataliia Loshchynska,

PhD (Philology), Senior Researcher, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6535-5863>, Vernadsky National Library of Ukraine (Kyiv, Ukraine)

UKRAINIAN-LANGUAGE E-LIBRARIES IN THE MODERN INTERNET SPACE

Purpose of the article – to view the most popular sites with Ukrainian-language content, their functions and main tasks, the role in the organization of the educational process. Responding to this researcher, the role and future in the information space of Ukraine of electronic libraries. **Methodology** is based on the application of historical, comparative, descriptive research methods. **Scientific novelty**: for the first time in the article the ten most popular e-libraries are analyzed in detail by their structure, tasks, thematic content, openness of information, number of paid services, etc. A brief overview of the work of Ukrainian researchers in this field and the European Charter for the Preservation of Digital Heritage, adopted by UNESCO, is given. The issue of creating Internet libraries in Ukraine at the present stage is studied. **Conclusions**. In recent years, many online libraries have appeared in Ukraine, so to speak, for the needs of the day. They respond quickly to public requests by providing up-to-date information. Various aspects of Internet libraries are actively studied in the information library environment. However, Ukraine has not yet developed a comprehensive system of regulatory and methodological support for the creation of large-scale digital library resources, harmonized with international standards and norms of international law. Our country ranks first in the world in the number of free economic zones, so educational services are perhaps the most popular. First of all, it is important to pay attention to their connection with the educational needs of student youth. Today, electronic libraries are one of the most productive areas of digital technology development, and we can confidently predict their fruitful development in the near future.

Keywords: online library, digitization, content, digital document, website.

Vernadsky National Library of Ukraine
3, Holosiivskyy ave, Kyiv, 03039, Ukraine
e-mail: loschynska@gmail.com

Стаття надійшла до редакції 14.12.2020.